

За нещата от живота с Райна Кабаиванска

На 15 декември се навършват 75 години от рождението на голямата българска певица и световноизвестната оперна примадона Райна Кабаиванска. По този повод публикуваме интервюто на Златна Костова с любимата на няколко поколения меломани оперна артистка. (б. ред.)

Дебютът в Ла Скала през 1961-ва год. на родената в Бургас артистка поставя началото на блестяща кариера, която разтърсва световните оперни театри от Париж до Рим и Мадрид, от Ню Йорк до Токио и Москва, от Залцбург до Венеция, от Лондон до Неапол, от Филаделфия – до Монако и Хамбург. И навсякъде, където на сцената излезе феноменалната Кабаиванска, публиката щедро я обсипва с цветя, възторжени аплодисменти и гореща обич. Това се случва и при всяко излизане на Примата в Зала България или НДК тук, в София, България.

Преди две години, на един концерт в Зала България (по повод откриването на музикалния сезон), аз, съвсем неслучайно, (вече бях уговорила интервю с Маестра Кабаиванска за предаването си „Добри познати“ по бившето радио „Нова Европа“) бях сред публиката.

Днес ще споделя с вас разговора си за нещата от живота – за срещата с публиката, за първите стъпки в професията, за дълга, за отношението родители-деца, за таланта и изминатия път – с една оперна икона: с един от големите гласове на България, чието триумфално шествие по световните сцени кара любителите на оперното изкуство да тръпнат в нямо обожание.
Райна Кабаиванска

Притаила дъх на един от първите редове, седях в очакване, а сърцето ми щеше да изхвъркне от вълнение и любопитство. Вече я бях наблюдавала „в акция“ – по време на два майсторски класа в Нов български университет, но не я бях чувала да пее на живо...

Усетих как при царственото ѝ излизане на сцената сърцето ми замря. Величествената ѝ осанка е неподвластна на годините. Погледът ѝ е все така млад, мек и пълен с обич. Красивото ѝ одухотворено лице озарява пространството наоколо. Усещането е за приповдигнатост и извисеност. Всякакви епитети се оголват от смисъл: нищо не е достатъчно силно или смислено, за да я обрисова. Райна Кабаиванска не се вмества в класическите естетически категории. Светостта, която тя излъчва, е категория от храмовото изкуство, категория, която използваме, когато съзерцаваме икона... Такава си остава Маестра Кабаиванска за няколко поколения любители на операта: икона.

Публиката става на крака, аплодира я, плаче, снима я, вика я на бис, покланя ѝ се, пее в нейна чест „На многая лета“...

Поздравявам я за онзи първи за мен концерт на живо и ѝ разказвам как съм се чувствала. Разпитвам я как възприема реакциите на публиката, които неизменно са такива. Суперлативите, които се използват за мен,

малко ме смущават, признава тя, притесняват ме. Смятам, че правя онова, което мога да направя – правя го винаги с голяма обич – и,

АКО ОБИЧТА МИ СТИГНЕ ДО ПУБЛИКАТА, ТОВА Е НАЙ-ГОЛЯМОТО МИ ВЪЗНАГРАЖДЕНИЕ!

Дали след концерти с нейно участие рутината на професионалиста ѝ помага, спасява ли я от емоционално удавяне?

– Имала съм случаи, казва г-жа Кабаиванска, когато не съм била в най-добрата си физическа форма. Понякога, след прекарани здравословни проблеми, съм имала съмнения в силите си – дали ще издържа на обикновено тежките програми, които все още изпълнявам. Но на сцената неизбежно става някакво чудо – някакво метафизично явление! –

ЛЮБОВТА И ВЪЗТОРГЪТ НА ПУБЛИКАТА МИ ДАВАТ СИЛИ!

Още от средата на първата ария започвам да се чувствам добре, да се чувствам в свои води и да „плувам“ с най-голямо удоволствие... чак до бисовете. В този смисъл, за мен най-важни са преди всичко любовта и емоцията, която ми дава публиката. Това се доказва всеки път, когато излизам на сцената „без сили“ и завършвам с възторг!

Питам, дали някога е имала неприятни изненади на сцената, дали някога

гласът ѝ е изневерявал – все пак никой талант не е застрахован от приумиците на съдбата. Аз съм рационален човек, отговарям ми певицата, така че неприятните изненади винаги съм успявала да ги избегна и, за щастие, на сцената никога не се е налагало да се извинявам, да казвам, че не съм в добра форма, но заради публиката, заради моята обич към нея, ще пея. Това никога не съм го правила, защото имам чувство за войнишки дълг (Тази моя старомодна етика на вярност към дълга!) –

ДЪЛГЪТ ТРЯБВА НА ВСЯКА ЦЕНА ДА СЕ ИЗПЪЛНЯВА И АЗ ВИНАГИ СЪМ ГО ИЗПЪЛНЯВАЛА КАТО ВЕРЕН ВОЙНИК!

Думите на хората около нея са пропити от същото чувство на захлас и обожание, което тя събуди и у мен на онзи първи концерт. Представям си, че всички ѝ говорят така, всички говорят така за нея. Наистина ли всички се държат така с вас?! Опитвам се да я направя малко поземна и обикновена, но идолопоклонническото чувство у мен е заело много голяма част от емоционалното ми пространство. Ще ми се да измъкна от биографията ѝ някакъв случай на различно от сценичното ѝ поведение, да я „приземя“: случка с котка, случка с приятели, случка, когато е стъпала без да иска в локва и е опръскала винаги безупречното си облекло... Отвърща ми със смях (смахът ѝ е чаровен!): Ама моля ви, аз водя един абсолютно нормален живот. Моят живот в никакъв случай не е живот на примадонна. Нямам секретарки, нямам фризьори, бодигардове... Аз се движа винаги сама. Обожанието не е точно това, което бих искала да получавам, защото смятам, че имам едно съвсем нормално отношение към всички. И може би хората не бива да ме идеализират, защото

АЗ СЪМ ЕДИН НАПЪЛНО НОРМАЛЕН, ОБИКНОВЕН ЧОВЕК. Онова, което може би ме спасява, е чувството ми за реалност. Ироничното ми отношение към мен самата.

Тоска, 1973 г.

НИКОГА НЕ СЪМ ГЛЕДАЛА НА СЕБЕ СИ КАТО НА НОМЕР ЕДНО,

никога не започвам изречението си с „Аз, аз, аз... Аз – най-голямата; Аз – най-великата“. Напротив, винаги съм си мислела: Е, ето, днес ще мине, а утре ще пея ли – не се знае... И така си минаха почти... 50 години на сцената! Връщам я назад, към детството. Започнах да свиря на пиано на 7 години, под натиска на майка ми, припомня си певицата. При рано-открытата дарба намесата на една строга и амбициозна майка май е за дължителна, нали? Е, моят случай не прави изключение. Майка ми – така... с попляскване и шамарчета! – ме караше да свиря, макар че на кое дете му се свири по час и половина на пианото всеки ден! Но после, когато започнах покрай свиренето и да пея това, което свиря, откриха и гласа ми. Постъпих във Втора девическа гимназия и започнах да пея в гимназиалния хор, в който започнаха да ми възлагат сола. Така именно откриха гласа ми – съвсем случайно.

А иначе в училище винаги съм била отличничка и майка ми (тя преподаваше физика) винаги е имала други, „по-големи“ амбиции за мен. Вероятно се е надявала да тръгна по нейния път. Говореше се и за архитектура. И когато един ден каза: „Отивам в Музикалната академия“, думите ми дойдоха като шок и за майка ми, и за баща ми. Родителите ми, обаче, ми дадоха пълна свобода и при вземането на решения, и в изявите ми. Такава майка бях и аз за дъщеря си Франческа – майка, която дава абсолютна свобода на детето си. Франческа поетруден път – тя е археолог, макар да имаше възможност да има едно доста по-лесно съществуване, но аз никога не се намесих и никога нищо не ѝ казах, никога нямах смелостта да се намесвам в нейните решения.

СМЯТАМ, ЧЕ МЛАДИТЕ ХОРА ТРЯБВА САМИ ДА ИЗБЕРАТ И ПОЕМАТ СВОЯ ПЪТ, ЗАЩОТО В ЖИВОТА Е МНОГО ВАЖНО ДА ОБИЧАШ ТОВА, КОЕТО ПРАВИШ!

Дори ако трябва човек да се лиши от нещо, или дори от много неща. Всеки, който прави своя избор, неизбежно се лишава от редица неща през годините. Обикновено хората говорят за някакви „страшни жертви“, които трябва да се правят в името на изкуството, но ако човек обича това, което върши, жертвите не са чак толкова страшни и не тежат толкова много. Жертвите, се правят и от двете страни.

АЗ СЪМ БЛАГОСЛОВЕНА С ЕДНО МНОГО ХУБАВО СЕМЕЙСТВО! –

и мъжът ми, и дъщеря ми трябваше да свикнат с моите постоянни и дълги отсъствия, така че жертвите бяха и от двете страни. Това, което доста ми тежи – защото аз обичам да съм с хора, да имам приятели около себе си, да говоря, да общувам, да бъда информирана за всички страни на живота – а когато се пее много активно, това е невъзможно, защото трябва да се живее в една изолация: изолация в един хубав хотел, в едни хубави условия, но това не значи, че изолацията не може да бъде страшно скучна. Нали знаете – дори да е златна клетката, тя все пак си остава клетка! И преди концертите си обикновено се налага да се подлагам на тази изолация, да живея сама, без своите приятели...

Съжалявате ли за нещо, я питам. Ако сега бяхте в началото на кариерата си, как бихте извървели този път, какво бихте променили, щяхте ли да се забързате в някоя отсечка, да заобиколите друга...? Какво щяхте да повторите, какво – да избегнете?

Аз съм, уви, един много самостоятелен характер, и трябва да правя всичко сама, отговаря ми тя,

НЕ СЕ ДОВЕРЯВАМ НА НИКОГО!

Ето защо съм нямала, например, никога агент в живота си и съм правила всичко сама. Това е усложнявало много живота ми, защото е много по-лесно да се облегнеш на някого, но аз нямам това качество – трябва всичко да контролирам, за да зная как върви. Страшен характер! Вината е моя, разбира се, но смятам, че ако сега започвах, бих извървяла пътя си по същия начин, защото нямам никакви съжаления и угризения.

ТОВА, КОЕТО СЪМ ПРАВИЛА, СЪМ ГО ПРАВИЛА ВИНАГИ С МНОГО СТРАСТ И С МНОГО ВЪЗТОРГ!

Вече осма година Райна Кабаиванска провежда своя майсторски клас в София. За класа винаги кандидатстват над 60 певци от различни страни, възпитаници на различни школи, по-малко, или повече талантливи. Към всички обаче изискванията ѝ си остават едни и същи, по отношение на всички надеждите и очакванията

й са неизменно свързани с откриването на „големия талант“, защото, като че ли напоследък големи таланти не се раждат, споделя певицата.

ВСЯКА ГОДИНА ЧАКАМ ГОЛЕМИЯ ТАЛАНТ, ВСЯКА ГОДИНА СЕ МОЛЯ ТОЙ ДА СЕ СЛУЧИ СЕГА!

Защото много искам да предам всичко, което знам, целия си богат, 50-годишен опит („Не че ще се роди нова Райна Кабаиванска – това е невъзможно, защото всеки си носи своята индивидуалност!“), но дано да успея да дам на някого това, което нося като душевен заряд. Защото за мен не е толкова важен гласът, преди всичко

ЗА МЕН Е ВАЖЕН АРТИСТЪТ, АРТИСТЪТ С ЕМОЦИЯТА, КОЯТО ДА СТИГНЕ ДО ПУБЛИКАТА!

Това за мен е най-важното в нашия „занаят“. А световните сцени се нуждаят от големи таланти и ги очакват.

Златна Костова

Интервю за списание „Прическа и стил“

